

« Răspîndiți-l, tovarăși, prin toate colțurile țării ». ¹

« România muncitoare » duce o susținută activitate de popularizare a romanului, publicînd aproape în fiecare număr anunțuri cu privire la apropiata apariție în limba romină a « minunatului roman » *Mama*. ² În numărul 50 din 29 august, ziarul anunță apariția romanului *Mama în traducerea lui Călin și Nour*. ³

« România muncitoare » continuă să popularizeze cartea lui Gorki și după apariție, apreciind această traducere ca un moment important în viața noastră literară. ⁴

Traducătorii romanului au scris o *prefață* în care, subliniind importanța cărții pentru poporul nostru, bogatul ei conținut ideologico-artistic, demască, totodată, esența reacționară a atitudinii criticii literare burgheze față de prima operă clasică a realismului socialist. O. Călin și I. Grozea explică atitudinea criticilor literari burghezi de a trece sub tăcere apariția acestei cărți, sau de a flutura lozinca despre « sfîrșitul lui Gorki », adică legenda despre « epuizarea » talentului marelui scriitor, prin faptul că în romanul *Mama* Gorki a devenit « evocatorul puterii proletare și povestitorul revoluției... » ⁵.

Correspondența lui Gorki cu H. Sanielevici este legată de prodigioasa activitate cultural-obștească a întemeietorului realismului socialist, activitate îndreptată spre unirea forțelor culturale progresiste de pretutindeni, sub lozinca: pace, internaționalism și umanism. Gorki a corespondat cu mulți reprezentanți ai artei și științei din străinătate. Din scrisorile lui Gorki se conturează un tablou mareț al luptei pe care scriitorul proletar a dus-o împotriva reacțiunii și a ațîțătorilor la război, rezultă eforturile și energia de care a dat dovadă în organizarea forțelor « maeștrilor culturii » împotriva militarismului și a naționalismului.

Aflîndu-se în sanatoriile din Germania, la tratament, Gorki nu-și precupește eforturile nici în aceste împrejurări de a milita pentru unirea tuturor forțelor intelectuale progresiste.

Înfințează revista « *Beceda* » (a apărut la Berlin, în anii 1923—1925), invitînd să colaboreze la această publicație pe cei mai înalți reprezentanți ai intelectualității occidentale. În scrisorile sale către Romain Rolland, Bernard Shaw, Stefan Zweig, G. H. Wells, John Galsworthy, Fr. Hellens, Georges Duhamel etc., Gorki le solicită pentru « *Beceda* » studii de sinteză asupra literaturilor naționale respective. Gorki intenționează să publice în revistă și studii despre literatura romină. Romain Rolland, într-o scrisoare din 8 februarie 1923, îl sfătuiește pe Gorki să apeleze la H. Sanielevici: « În München, pe Schönstrasse 124, locuiește în prezent un scriitor romîn, excelent om de știință (paleontolog), critic literar și filozof de mîna întâia, o adevărată minte europeană. Ar trebui să-l invitați să colaboreze la revista Dumneavoastră. Numele lui este d. Sanielevici. El citește (și scrie, mi se pare,) la fel, în limbile germană și franceză » ⁶.

Romain Rolland îl cunoștea personal pe Sanielevici — autorul a mai multor articole închinete operei marelui romancier francez. ⁷

În ziua de 13 februarie 1923, Gorki îl anunță pe Romain Rolland: « *Румыну в Мюнхен пишу* (Scriu romînului la München). » ⁸ În aceeași zi Gorki îi scria lui Sanielevici, rugîndu-l să pregătească pentru « *Beceda* » un articol despre literatura romină contemporană. ⁹ Gorki ținea mult să facă cunoscut poporului rus operele scriitorilor romîni. « Romain Rolland mi-a recomandat să mă adresez Dvs., propunîndu-vă să scrieți pentru revista « *Beceda* » un articol despre literatura romină contemporană ». Gorki arată că scopul revistei « este de a informa Rusia asupra problemelor vieții spirituale din țările occidentale ».

În scrisoarea de răspuns (19 februarie 1923), H. Sanielevici își exprimă acordul de a scrie un articol pentru « *Beceda* » și consideră invitația ca o mare cinste pentru el: « Consider... invitația Dvs. ca o mare cinste pentru mine și mă voi apuca îndată să scriu cu dragoste articolul pe care mi-l cereți, cu atât mai mult cu cît știu ce ecou profund au valorile spirituale în eroicul suflet rusesc ». Sanielevici vedea în unirea forțelor progresiste scriitoricești un puternic

¹ « România muncitoare », 1910, nr. 42, 1 august, p. 4.

² Vezi: « România muncitoare », 1910, nr. 43—44, 46—49.

³ M. Gorki, *Mama*. Roman. Trad. de O. Călin și I. Nour, București, Ed. Poporul, 1910, V + 466 p.

⁴ Vezi: « România muncitoare », 1910, nr. 51—53, 55—63, 66—68, 71.

⁵ M. Gorki, *Mama*. Roman. București, Ed. Poporul, 1910, p. V.

⁶ Переписка А. М. Горького с зарубежными литераторами, Изд-во АН СССР, Москва, 1960, p. 336.

⁷ H. Sanielevici ne relatează în *Două convorbiri cu Romain Rolland* (Vezi: Noi probleme literare, politice, sociale, Ed. « Ancora » Buc. [1927], cum l-a cunoscut, în anul 1921, pe scriitorul francez.

⁸ M. Gorki, *Собрание сочинений в 30 томах*, v. 29, p. 409.

⁹ Переписка А. М. Горького с зарубежными литераторами, Изд-во АН СССР, Москва, 1960, p. 298.